

منظر کوه، کوه راوی چیست؟

کوه حوضه آبریز دشت‌های پایین‌دستی است که با جذب و هدایت باران، آب‌های زیرزمینی و رودخانه‌ها را تغذیه می‌کند. ساکنان کوهپایه‌ها، به‌وضوح نقش کوه را در فرایند زندگی و حیات خود لمس می‌کنند، پس بیهوده نیست اگر به کوه به‌عنوان ولی‌نعمت خود نظر کنند. کوه، حس عظمت و شکوه را در انسان زنده می‌کند. درک فضای کوه، چه از خارج و به‌مثابهٔ ایژه، و چه از فراز کوه و در نقش سوژه، همواره با فهمی از شکوه مقارن می‌شود. برای درک مفهوم باشکوه و عظیم، بهتر از کوه شاید نتوان مصداقی یافت. کوه، صحنهٔ مواجهه با نهایت هستی است. تاریخ فرهنگ و ادیان آنگاه که در صدد بر می‌آید تا از مکاشفهٔ پیامبران و عارفان در برابر وجود بی‌انتهای یاد کند، صحنهٔ کوهستان را انتخاب می‌کند؛ جایی که صورت آن با محتوای مورد نظر انطباق زیادی دارد. برای تجربهٔ توحید، کوهستان مقصد مناسبی است. کوه، مکان امن است. انسانی که در خطر موجودات پیرامون و دگرگونی‌های محیطی است، نیاز به مکانی دارد تا بر بالا یا تکیه بر دیوارهٔ آن از دسترس خطرات ایمنی جوید. برای فرار از باد و طوفان و سیل و زلزله، کوهستان مأمن خوبی است. کوه لبهٔ تماس زمینی با آسمان است. اگر تقدیر انسان در آسمان نوشته می‌شود و باید رو به او داشت، کوه بهترین جایگاه برای روکردن به آسمان است.

بر بلندای کوه در مرز زمین و آسمان، قدیمی‌ترین معابد انسان‌ها بر پا شدند تا در نزدیکترین نقطه به منشأ قدرت باشند. کوه، نگهدارندهٔ زمین است. در گردش زمین، بیم آن می‌رود تا چگالی سطح زمین در اثر دوران کره از هم بپاشد. کوه‌ها همچون میخ‌هایی عمل می‌کنند که پوستهٔ زمین را به هستهٔ آن متصل می‌دارند. این تعبیرات بسیار دامنه‌دار است. تاریخ و فرهنگ انسان‌ها در مواجهه با کوه خوانش‌های گوناگونی از آن ارائه داده‌اند که ترکیب آنها به شخصیت‌پردازی امروز کوه منتهی شده است. آنچه ما به نام منظر کوه فهم می‌کنیم، ادراکاتی است که در مواجهه با کوه به‌دست می‌آید. قرارگیری در برابر کوه یا بر بالای آن توأم با خاطره‌هایی که نسل‌های گذشته در مواجهه با کوه تجربه کرده‌اند، شخصیتی یگانه را برای ناظر تعریف می‌کند که منظر کوه است. منظر کوه از نعمت، شکوه، توحید، امنیت، عبادت و ایمنی روایت می‌کند. کوه برای انسان تاریخی راوی هویتی مرکب و یگانه است که زندگی در پای آن، همهٔ آن صفات‌ها را به یاد می‌آورد. زیستن در چنین فضایی برای انسان، همنشینی با چنان شخصیتی است که آرام می‌دهد. انسان تاریخی در ایران که تجربهٔ چنین همنشینی را دارد، کوه را تحلیل نمادین نمی‌کند، بلکه هستی آن را به‌مثابهٔ «منظر» می‌فهمد. کوه راوی یک هستی است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سیدامیر منصوری
amansoor@ut.ac.ir

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the authors with publication rights granted to Manzar journal. This is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

نحوهٔ ارجاع به این مقاله

منصوری، سیدامیر. (۱۴۰۰). منظر کوه؛ کوه، راوی چیست؟. منظر، ۱۳(۵۵)، ۳.

DOI: 10.22034/MANZAR.2021.132305
URL: http://www.manzar-sj.com/article_128277.html

